

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การนันทนาการ: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรมเยาวชนหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ภาพสะท้อนการนันทนาการหลังวิกฤติเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ ที่นำเสนอผ่านวรรณกรรมเยาวชน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2540 – 2555 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับแผนนันทนาการแห่งชาติกับวรรณกรรมเยาวชน และ 3) รูปแบบการนันทนาการที่นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งศึกษาจากวรรณกรรมเยาวชนจำนวน 60 เรื่อง ได้แก่ พ่อ ขวาลูกชาย ซ้ำลูกสาว บ้านนี้มีรัก มลาปริ เกวียนเล่มสุดท้าย จันทร์ทรงกลด คุณปู่แวนดาโต ตะวันทอแสงในทุ่งกว้าง ลูกแม่น้ำโขง สัมสัมพันธ์ หมูบินได้ ป้าจ๋า ใก้ติด ตี๋ นะจ๊ะ ห้องเรียนกลางทุ่งกว้าง สัมโอ น้ำหนู หนูแมว พยานปากเอก มือใหม่...หัดโอม เพียง ย่ำสวนป่า พวกเราไม่ใช่เด็กนะ-ฮับ ภาพอาถรรพ์ ทายาทขนมต้ม ไหมแม ก่าไส แสงทองเหนือขอบฟ้า แมวดำในสวนสีชมพู บีตัก : ดวงดาวนั้นระหว่างน้ำกับฟ้า หัวใจทอง ในใจเธอ เด็กหญิงกลางคืน ต้นไช้ในสายลม ความลับของเด็กเกเร พ่อนายกฯ สายไหม บ้านหนองฮี คุณยายหวานซ่าร์ ปุ๋ยเมฆในกระเจกเงา ผมมีความลับครับแม่ เมตตา...ของขวัญจากสายน้ำ ด้วยปีกและถั่วพู มิตรภาพสองฝั่งโขง เมืองคนเด็ก เด็กชายผู้ไม่รู้ที่มาของตนเอง ขวัญสงฆ์ อาณาจักรแห่งหัวใจ เรือนสีรุ้ง สายลมกับทุ่งหญ้า จากวันจันทร์ของชีวิต..วันศุกร์ต้องมาถึง เด็กชายชนะเด็กพิเศษที่ไม่อยากเป็นคนพิเศษ อธิษฐานสีจะนางฟ้าสีเขียว มือกแมวมหัศจรรย์ นักล้าผู้นำรัก แสงดาวกลางเมือง โลกใบเล็กของหนูดีดี เด็กชายธรรมดาในดินแดนแห่งเวทมนตร์ เด็กชายในเงา คุณปู่แวนดาแตก ขบวนการหนังสือ ตอนผจญภัยในป่ากว้าง ขบวนการหนังสือ ตอนผจญภัยในเมือง เศษกระดาษ ขนมหุบลูก เอ้อละเหยลยคอก แปะขาสองคนบนโลกสองใบ เล่มนี้ที่ผมอ่าน บนฟ้ามีช้าง ไบไม้ในทุ่งหญ้า

แนวคิดของการจัดการการนันทนาการ คือ การเน้นการบูรณาการกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจิตสาธารณะ และด้านอื่น ๆ ผ่านกระบวนการนันทนาการในการพัฒนาทั้งทางกายและทางใจ กระตุ้น

การมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคน-คน และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาอาการซึมเศร้า ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน โดยการสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมกับสังคม และแนวคิดทฤษฎีนั้นนันทนาการตามระเบียบวิธีการวิจัย (บทที่ 3) สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ภาพสะท้อนการนันทนาการหลังวิกฤติเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ ที่นำเสนอผ่านวรรณกรรมเยาวชน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2540 – 2555

กิจกรรมนันทนาการหลังวิกฤติเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ ที่นำเสนอผ่านวรรณกรรมเยาวชน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2540 – 2555 พบว่ามีกิจกรรมนันทนาการ 13 ลักษณะโดยจำแนกตามลักษณะการนำกิจกรรมนันทนาการรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ ซึ่งแต่ละลักษณะมีการนำรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายต่างๆ กัน ตามแนวคิดในการนำไปใช้ตามความต้องการและความเหมาะสม ดังนี้

1.1 นันทนาการฝึกทักษะและการเรียนรู้

การนันทนาการฝึกทักษะและการเรียนรู้ในช่วงการฟื้นฟูหรือปรับตัวจากการได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 มีการแนวคิดเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตและการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นปัญหาและทางออกของตัวละครในงานวรรณกรรมเยาวชน โดยการใช้กิจกรรมนันทนาการในการฝึกทักษะและการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ตนเอง เป็นที่สังเกตว่าวรรณกรรมเยาวชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มุ่งเน้นการนำเสนอวิถีคิดในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ทั้งเรื่องการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ รวมถึงการนันทนาการเพื่อให้เยาวชนและผู้อ่านได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ในสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนความรักชาติ นำเสนอผ่านกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อนำมาใช้ในการฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งของตัวละครเด็กและเยาวชนในวรรณกรรมเยาวชนไทย ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป สะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักถึงคุณประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชากรให้ตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรรณกรรมในช่วงผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับการนันทนาการ การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เรียนรู้กติกาของการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ นักเขียนได้นำเสนอแนวคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเป็นสำคัญ

1.2 นันทนาการท่องเที่ยวและทัศนศึกษา

กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวและทัศนศึกษาทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาแนวคิดการท่องเที่ยวในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา จึงพบว่านิเวศวิทยามีความสำคัญต่อการสนับสนุนการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยว และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ ที่เรียกว่า Amazing Thailand บ้าง Visiting Thailand บ้าง โดยเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของแต่ละคนที่ต่างกันออกไป การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและนิเวศวิทยาเป็นกระแสการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มาใหม่ที่เป็นมิตรกับวิถีชีวิตชุมชน และสิ่งแวดล้อม เช่น การเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ การเที่ยวทะเล การดูนก การล่องเรือ การเดินป่าตั้งแคมป์พักแรมพร้อมกับศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวเช่นนี้สร้างความสุข และส่งผลให้เกิดประสบการณ์ใหม่ที่น่าสนใจ นับว่าเป็นอีกทางเลือกที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความร่วมมือและพัฒนาจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่น ในวรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

1.3 นันทนาการโรงเรียน

วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและการนันทนาการในชุมชนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงกระบวนการอบรมสั่งสอนและขัดเกลามารยาททางสังคมในการเล่นและการนันทนาการชุมชน ครูใช้กิจกรรมต่างๆ ในการอบรมสั่งสอนนักเรียน นอกจากนั้นพื้นที่ของโรงเรียนก็ถูกเป็นสถานที่นันทนาการกลุ่ม หรือนันทนาการเกม กีฬาและนันทนาการอื่นๆ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในสังคม

1.4 นันทนาการพิเศษ (วัฒนธรรม ประเพณี)

วรรณกรรมเยาวชนบางเรื่องนำเสนอบรรยากาศการนันทนาการในสังคมไทยที่เกิดขึ้นในการดำเนินเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาตามความเชื่อ ประเพณี โดยนำเสนอกิจกรรมนันทนาการสาธารณะที่จัดขึ้นในวาระพิเศษ เช่น งานประจำปี งานประเพณี 12 เดือน งานรื่นเริงในวาระต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นความเป็นไทย ตามแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม กิจกรรมนันทนาการส่วนใหญ่ผู้เขียนนำเสนอผ่านฉากบรรยากาศและบทสนทนาของตัวละครเพื่อสร้างสถานการณ์หรือสะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปลูกฝังค่านิยมรักท้องถิ่น โดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความสนใจให้แก่เยาวชน พร้อมทั้งนำเสนอประเด็นปัญหาที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงผลของโลกาภิวัตน์ เห็นถึงความพยายามของผู้เขียนในการนำเสนอมิติทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมเยาวชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ แต่ก็ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมแต่เพียงฉากหลังหรือเป็นบทสนทนาในเรื่องไม่ได้ส่งผลการปรับปรุงชีวิต (refresh) หรือมีแผนการทำงานอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การนันทนาการวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนจึงเป็นเพียงภาพอดีตหรือความทรงจำอันงดงาม มากกว่าจะมีความหมายในทางการปฏิบัติอย่างจริงจัง

1.5 นันทนาการบำบัดและนันทนาการสุขภาพ

วรรณกรรมเยาวชนสะท้อนให้เห็นแนวทางในการนำกิจกรรมนันทนาการบำบัดมาใช้ในการแก้ไขปัญห สุขภาพ และอาการเจ็บป่วยทั้งทางกาย และทางใจของคนในสังคม แม้แนวทางในการบำบัดจะไม่หลากหลายมากนักแต่ผู้เขียนทำให้เห็นผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง แนวคิดกิจกรรมนันทนาการบำบัดที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนได้ดังนี้

- 1) ธรรมะบำบัด
- 2) ธรรมชาติบำบัด
- 3) สัตว์เลี้ยงบำบัด
- 4) กิจกรรมนันทนาการสุขภาพบำบัด
- 5) ดนตรีบำบัด
- 6) กีฬาบำบัด

การนันทนาการบำบัดที่นำเสนอในวรรณกรรมเยาวชนมักสัมพันธ์กับความเชื่อศาสนาที่สามารถนำมาใช้แก้ไขความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครได้ และยังพบการนำหลักคำสอนในศาสนาต่างๆ มาเปรียบเทียบกันเพื่อประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ทุกคน

แม้จะนับถือศาสนาต่างกันก็ตาม ส่วนกิจกรรมสัตว์เลี้ยงบำบัดเป็นกิจกรรมบำบัดแนวใหม่ โดยใช้ การเลี้ยงสุนัขมาบำบัดความเหงาอันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้อัตราประชากร ขยายตัวและมีการอพยพย้ายถิ่นเพื่อทำงานจึงส่งผลกระทบต่อการจัดการคุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย การอยู่เป็นโสดเพิ่มมากขึ้น ขณะที่อัตราการหย่าร้างสูงขึ้นด้วย สิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดความโดดเดี่ยวนำมาซึ่งภาวะอารมณ์ซึมเศร้า อีกทั้งคนในสังคมก็มีความห่างเหินกันแม้จะ เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันก็ตาม วรรณกรรมเยาวชนได้ชี้แนะว่าการนันทนาการบำบัดเป็น หนทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

1.6 นันทนาการดนตรี เพลงและกิจกรรมนันทนาการเข้าจังหวะ

กิจกรรมนันทนาการดนตรี เพลงและกิจกรรมเข้าจังหวะเป็นรูปแบบการนำ กิจกรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนโดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูเพลงพื้นบ้าน โดยเริ่มจากการ นำเสนอปัญหาค่านิยมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่เปลี่ยนไปจึงมีผลทำให้เพลงพื้นบ้านค่อยลบ เลือนไปจากชุมชน อำนาจของการให้คุณค่าหรือการลดทอนอยู่ในมือของผู้นำทางความคิดใน ชุมชน ที่สำคัญคือพ่อเพลง แม่เพลง หรือคนยุคที่ยังมีนันทนาการเพลงพื้นบ้านซึ่งถือเป็น แหล่งข้อมูลที่นับวันจะหาได้ยาก เพลงพื้นบ้านมีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์ของคนท้องถิ่น นักเขียนจึงนำเสนอประเด็นเพลงพื้นบ้านในวรรณกรรมเยาวชนเพื่อสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม พร้อมระบุสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา และชี้ให้เห็นถึงอำนาจที่อยู่เบื้องหลังการ กลบเลือนเพลงพื้นบ้าน ผู้นำเสนอแนวทางเพื่ออนุรักษ์เพลงพื้นบ้านล้วนแต่ อยู่ในสถานะของ “คนนอก” อุปสรรคสำคัญมาจากคนในท้องถิ่นเองที่ยังมีอคติเรื่องชาติพันธุ์ทำให้การแก้ไขปัญหา เป็นไปได้ยาก นอกจากเปลี่ยนอคตินั้น โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้นำในชุมชนเพื่อสืบทอดเพลงพื้นบ้าน ให้ดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนี้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่รุกคืบเข้าไปชุมชน ประชาชนควรเรียนรู้ ให้เท่าทันสื่อเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนให้ยั่งยืนสืบไป

1.7 นันทนาการภาษาและวรรณกรรม (การอ่าน การเขียน การพูด)

วรรณกรรมเยาวชนล้วนให้ความสำคัญกับกิจกรรมนันทนาการภาษาและ โดย นำเสนอแนวคิดว่าการอ่าน การเขียน การพูด เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน การนันทนาการการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด ซึ่งมีส่วนช่วยสอนและพัฒนาทักษะทาง ภาษาตั้งแต่เริ่มอ่านออกเขียนได้ จนเติบโตขึ้นมาทำให้เด็กได้ซึมซับและเรียนรู้การใช้ภาษา กระตุ้น

ให้เรียนรู้ด้านภาษาและศัพท์ต่าง ๆ เกิดการพัฒนาการทางการใช้ภาษาพร้อมกับพัฒนาทางด้าน อารมณ์ และเขาวนปัญญาอีกด้วย

โดยปกติไม่ว่ากิจกรรมนันทนาการใด ก็ย่อมเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมทางภาษาอยู่แล้ว ภาษาเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้งเพื่อ ความรู้ความคิด ตลอดจนความบันเทิงของคนในชุมชนในชีวิตประจำวัน นำไปสู่การการศึกษา เรียนรู้นอกระบบโรงเรียนตลอดชีวิตของทุกคน

1.8 นันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง

กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมืองเป็นกิจกรรมนันทนาการเพื่อ เสริมสร้างทักษะทางร่างกาย ด้วยกิจกรรมผจญภัยและท้าทาย โดยมีสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการจัด กิจกรรมส่วนใหญ่ และภูมิทัศน์ทางสังคมก็เอื้อต่อการเป็นแหล่งนันทนาการ ความหลากหลายใน ด้านพื้นที่การนันทนาการนำไปสู่การจัดกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสมและความคิด สร้างสรรค์ของบุคคล เช่น การโหนเถาวัลย์ การเดินป่า กิจกรรมทัศนศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑ์ ปีนหน้าผา การล่องแก่ง หรือการท่องเที่ยวทัศนศึกษาภูมิทัศน์และเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ หรือท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.9 นันทนาการเกม การละเล่น และกีฬา

การละเล่นกับสังคมไทยนับว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในวิถีชีวิตไทย มีการ เผยแพร่และพัฒนากิจกรรมการละเล่นที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน อิทธิพลของ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการทำกิจกรรมและการละเล่น ทำให้มนุษย์รู้จักธรรมชาติของตน พร้อมทั้งเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทั้งทางร่างกายและสังคม มีการปรับกระบวนการ เล่นและการนันทนาการให้เหมาะสมแก่เพศ และวัย สะท้อนให้เห็นค่านิยมและทัศนคติเรื่องเพศ ให้เห็นในวรรณกรรมเยาวชน กิจกรรมการเล่นและการนันทนาการบางอย่างต้องคำนึงถึงสรีระและ สภาวะทางร่างกายก็เป็นข้อจำกัดในกระบวนการเล่นและการนันทนาการด้วย ทว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้ ไม่ได้ตายตัว เพราะผู้หญิงสามารถพัฒนาสรีระ ระบบกล้ามเนื้อและระบบต่าง ๆ ของร่างกายให้เล่น ได้ในกิจกรรมและกีฬาที่เคยมองว่าเป็นของเพศชายได้เช่นกัน กิจกรรมการเล่น เกมแล นันทนาการ ของฝ่ายหญิง มักเป็นกิจกรรมลักษณะการเล่นแบบไม่ผจญภัย เรียบ ๆ และไม่โลดโผน เช่น หม้อ ข้าวหม้อแกง จำจี้ และมีกิจกรรมสานสัมพันธ์ที่เล่นได้ทั้งหญิงและชาย ดังนี้

1.9.1 นันทนาการเล่นเกมและกีฬาที่บ้าน วรรณกรรมเยาวชนนำเสนอ กิจกรรมการเล่นที่บ้านโดยให้ตัวละครสูงวัยเป็นผู้เล่าเรื่องราวการเล่นและเกมกีฬาที่บ้านในอดีตที่สนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งต่างจากกิจกรรมนันทนาการเกมเทคโนโลยีที่เพิ่งเป็นที่นิยมกันใน ยุคสมัยโลกาภิวัตน์

1.9.2 นันทนาการเกมและกีฬาสากล ในวรรณกรรมเยาวชน ปรัชญา กีฬาสากล ประเภทฟุตบอลที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก ในประเทศไทยก็มีการจัดการแข่งขัน ฟุตบอลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และสามารถนำมาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติอีก ด้วย

1.9.3 นันทนาการเกมและกีฬาประยุกต์ นันทนาการประเภทนี้สามารถพัฒนา กระบวนการคิดและการสร้างสรรค์ได้ตั้งเห็นได้จากการพัฒนาเกมการเล่นของตัวละครใน วรรณกรรมด้วยการใช้อุปกรณ์แบบไทยผสมผสานกับวัสดุสมัยใหม่ในการเล่นและนันทนาการ อาทิ การปากระป๋อง การยิงมะม่วง การเล่นเกมไฟฟ้า และเกมคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงให้เห็นความ เปลี่ยนแปลงในการเล่นและการนันทนาการในสังคม

1.10 นันทนาการอาชีพ

การประกอบอาชีพนันทนาการในงานวรรณกรรมเยาวชนไทย ยังไม่เห็นภาพที่ ชัดเจนนัก ที่ปรากฏส่วนใหญ่มักเป็นเพียงการกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ผู้เขียนไม่ได้ อธิบายขยายความหรือกล่าวถึงแนวความคิดการนันทนาการอาชีพมากเท่าใดนัก การนันทนาการอาชีพที่ นักเขียนนำเสนอให้เห็นพอสังเขปได้ดังนี้ 1) นักฟุตบอลอาชีพ 2) ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและ วัฒนธรรม 3) นักมวยอาชีพ 4) นักร้องอาชีพ และกวี 5) นักดนตรีอาชีพ 6) นักแสดงกายกรรมและ และ มายากลอาชีพ และ 7) ประกอบธุรกิจร้านหนังสือให้เช่า

1.11 นันทนาการบุคคลพิเศษ

ผู้เขียนวรรณกรรมเยาวชน ได้นำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้พิการกับ บุคคลปกติในการอยู่ร่วมกัน โดยสร้างให้ตัวละครแกร่ง กล้า และสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ใน โรงเรียนและสังคมภายนอกด้วยตนเอง โดยนำเสนอกิจกรรมการเล่น เกมกีฬาที่บ้าน และการ เล่นดนตรีในการพัฒนาบุคคลพิเศษ เพื่อเกิดการยอมรับและให้เข้าใจตนเอง

1.12 นันทนาการอาสาสมัครและนันทนาการชุมชน

กิจกรรมนันทนาการชุมชนในบริบทของสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนนำเสนอบทบาทการมีส่วนร่วมของคนในสังคมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการดูแลรับผิดชอบต่อสังคมในพันธกิจต่าง ๆ ดังนี้ 1) นันทนาการอาสาสมัครในบริบทของการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ 2) นันทนาการอาสาสมัครในบริบทของการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม 3) นันทนาการอาสาสมัครในบริบทของการช่วยเหลือและแก้ปัญหาชุมชน และยังพบว่ากิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมหรือจิตสาธารณะในสังคมไทยยังไม่ชัดเจนนักเพราะขาดการสนับสนุนที่ดีหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเรื่องของนันทนาการอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

1.13 นันทนาการงานอดิเรก

การใช้เวลาว่างในงานนันทนาการประเภทงานอดิเรกในวรรณกรรมเยาวชนมีดังนี้ 1) กิจกรรมนันทนาการประเภทงานศิลปะหัตถกรรม 2) กิจกรรมนันทนาการประเภทงานการเกษตร 3) กิจกรรมนันทนาการประเภทงานสะสม 4) กิจกรรมนันทนาการประเภทพักผ่อนหย่อนใจ 5) กิจกรรมนันทนาการฟังเพลง ดูโทรทัศน์ รายการเพลง และภาพบันทึก 6) กิจกรรมนันทนาการเกมคอมพิวเตอร์/เกมไฟฟ้า

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับแผนนันทนาการแห่งชาติกับวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนหลังวิกฤติเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์มีความสัมพันธ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนนันทนาการแห่งชาติ แนวคิดการพัฒนาสังคมและบทบาทของแผนพัฒนาที่สัมพันธ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์หรือวิกฤติต้มยำกุ้งใน พ.ศ. 2540 ความกดดันจากวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางชีวิตและสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ อันเป็นผลจากกระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนทำให้คนในสังคมไม่สามารถตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ประชาชนในระดับรากหญ้าเผชิญวิกฤติปัญหาด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันที่ต้องปรับตัวท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ แพร่กระจายยิ่งทำให้ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนจึงเห็นว่ากิจกรรมนันทนาการทางวัฒนธรรมประเพณีจะช่วยเสริมสร้างให้คน

ในสังคมดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบ สันติ และเป็นสุข สามารถขัดเกลาชีวิตและสังคมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งได้กำหนดกรอบการพัฒนาโดยมุ่งพัฒนาคนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นต้นแบบของการพัฒนาของสังคมไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา กิจกรรมนันทนาการในสังคมไทยจึงมักปรากฏกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคนในสังคมด้วยการนันทนาการการศึกษา ฟันฟูวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีที่ยึดเกี่ยวคนในสังคมให้เป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนันทนาการ เกม การละเล่น กีฬา นันทนาการศึกษา นันทนาการท่องเที่ยว นันทนาการอาชีพ นันทนาการร้องเพลง เต้นรำ นันทนาการคหกรรม นันทนาการงานอดิเรก นันทนาการพิเศษ และกิจกรรมนันทนาการชุมชน ฯลฯ โดยนำเสนอในวรรณกรรมเยาวชนทั้งในแนวเรื่องแบบสมจริงและแนวเรื่องแบบแฟนตาซีโดยใช้ฉากและบรรยากาศทั้งในชนบทและสังคมเมือง การนันทนาการส่วนใหญ่เป็นการนันทนาการพื้นฐานการดำรงชีวิต เช่น การเดินป่า ล่าสัตว์ การทอผ้า จักสาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานการดำรงชีวิต และวัฒนธรรม

ในวรรณกรรมเยาวชนยังปรากฏแนวคิดการบูรณาการกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลายเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจิตสาธารณะ และเพื่อการพัฒนาทั้งทางกายและทางใจ กระตุ้นให้สังคมในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของบุคคลอันเนื่องมาจากสังคม ปัญหาอาการซึมเศร้า ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีอิทธิพลแนวคิดด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประชาชนจึงควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะการร่วมกันหาทางออกให้แก่วิกฤตปัญหาป่าไม้ของประเทศไทย จึงปรากฏแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในวรรณกรรมเยาวชน ซึ่งนักเขียนนำเสนอแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสะท้อนผลกระทบและสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.2 ความสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการปรับใช้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น โดย ได้ระบุไว้ในมาตรา 43 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นด้วย

2.3 ความสัมพันธ์กับนโยบายส่งเสริมการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา

ผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนไทยอันเป็นผลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมาในการผลักดันสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อมุ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่งผลต่อแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการนันทนาการการท่องเที่ยว และปรากฏแนวคิดเรื่องการกีฬา เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และการจัดนันทนาการในสังคมด้วย

2.4 ความสัมพันธ์กับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ และการบริหารเศรษฐกิจทั้งภาครัฐและเอกชนเท่าที่ผ่านมาว่ายังขาดความสมดุล จึงได้มีการประมวลพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และได้สรุปเป็นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระบรมราชานุญาตนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีพระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9

2.5 ความสัมพันธ์กับแผนงานการส่งเสริมการอ่าน

แนวคิดเรื่องของการส่งเสริมการอ่านเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญจึงได้กำหนดให้ ปี พ.ศ. 2552 -2562 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน แนวคิดเรื่องการส่งเสริมการอ่านปรากฏในงานวรรณกรรมเยาวชน เรื่องการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ และแง่มุมในการแก้ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนได้แสดงพันธกิจต่อสังคมในการกระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการอ่านการเขียน

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการนันทนาการเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคม

แนวทางในการพัฒนาด้านการนันทนาการจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบริบททางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรคนให้เอื้อต่อการพัฒนา ซึ่งกระบวนการพัฒนานันทนาการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทรัพยากรคน สังคมและสิ่งแวดล้อม มี 7 แนวทางดังนี้ (1) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม (2) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรมนุษย์ (3) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการนันทนาการสังคม (4) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว (5) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการศึกษา (6) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการกีฬา (7) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาวัฒนธรรม ซึ่งรัฐและเอกชนสามารถจัดการและดำเนินการดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม ดังนี้ (1) ส่งเสริมการเรียนรู้การนันทนาการโดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรในนันทนาการโรงเรียน (2) ให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการนันทนาการสู่สังคม (3) มีการกระจายอำนาจในการขยายแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระจายแหล่งนันทนาการอย่างทั่วถึงและมั่นคง (4) เพิ่มพื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการจัดสวนสาธารณะ หรือแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อเอื้อต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

2) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้กิจกรรมการนันทนาการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาศัยการสร้างสรรค์กระบวนการนันทนาการที่หลากหลายให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนทั้งทางด้านพื้นที่ สถานที่ เจ้าหน้าที่ และการส่งเสริมการตระหนักรู้ในการนำนันทนาการมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ การพักผ่อนหย่อนใจในระดับบุคคลเพื่อเป็นฐานในกระบวนการพัฒนา ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมต้องประเมินสุขภาวะ และข้อมูลทางด้านร่างกาย เพศ ระดับอายุ และความสนใจของตนเอง หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมและความต้องการของตน (2) รูปแบบการนันทนาการต้องเอื้อต่อความต้องการทางด้านร่างกาย และพัฒนาการส่วนบุคคลอย่างหลากหลาย (3) รัฐควรมีการจัดรัฐสวัสดิการที่เอื้อต่อความต้องการทั้งทางด้านพื้นที่และด้านปริมาณต่อการได้รับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ (4) รัฐและเอกชนควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อบริการแก่สังคมและพนักงานพร้อมทั้งการมีส่วนร่วมในการขยายแหล่งนันทนาการหรือเปิดนันทนาการเอกชนตามความเหมาะสมในท้องถิ่นต่าง ๆ

(5) ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการนันทนาการที่หลากหลายของคนในสังคม เพื่อปรับแนวคิดทางด้านการนันทนาการและการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3) แนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาปัญหานันทนาการสังคม กระบวนการพัฒนาสังคมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นในการพัฒนา ซึ่งการพัฒนานันทนาการเพื่อพัฒนาสังคมจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยอาศัยแนวทาง ดังนี้ (1) ส่งเสริมการเรียนรู้การนันทนาการโดยการจัดในหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรในนันทนาการ โรงเรียน (2) ให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการนันทนาการสู่สังคม (3) มีการกระจายอำนาจในการขยายแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการโดยการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระจายแหล่งนันทนาการอย่างทั่วถึงและมั่นคง (4) เพิ่มพื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการจัดสวนสาธารณะ หรือแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อเอื้อต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

4) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การดำเนินการทางนันทนาการเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างหนึ่งโดยใช้นันทนาการเป็นฐานด้านการพัฒนาคนซึ่งเป็นฐานผลิตต่อกระบวนการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและโดยกิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ ซึ่งสร้างงานสร้างรายได้สู่ประเทศอย่างมหาศาล มีแนวทางดังนี้ (1) การพัฒนาการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกสาธารณะเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาด้านต่างๆ ในการเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการด้านต่างๆ ในสังคม (2) การพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเพื่อให้เกิดความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือต่อภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวและนันทนาการ (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคมในนำอยู่เพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการเพิ่มขึ้น (4) พัฒนาผู้นำทางด้านการนันทนาการหรือกระบวนการจัดบริการนันทนาการแก่สังคม โดยจัดอบรมหรือฝึกประสบการณ์ทางด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (5) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนรู้ผ่านกระบวนการนันทนาการเพื่อปลูกฝังคุณค่าการนันทนาการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการนันทนาการ (6) กระจายแผนงานการท่องเที่ยวพร้อมขยายและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการในภาควิสาหกิจชุมชนและท้องถิ่นเพื่อกระจายรายได้ไปทั่วทุกส่วนของประเทศ (7) มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการส่งเสริมการนันทนาการและการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น เพื่อเอื้อต่อท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ (8) สร้างแหล่งนันทนาการที่หลากหลายและเอื้อประโยชน์ต่อความต้องการและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

5) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคณิตศาสตร์ มีแนวทางดังต่อไปนี้

- (1) สร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งปลูกสร้างให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นแหล่งนันทนาการที่เหมาะสมพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษา เช่น การทัศนศึกษา
- (2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานในการจัดกิจกรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ จากปราชญ์ชาวบ้าน แหล่งพิพิธภัณฑ์ วัด และสถานที่อื่นๆ ตามท้องถิ่นที่มี
- (3) ใช้แหล่งธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสถานจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน
- (4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการถ่ายเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้
- (5) จัดแหล่งนันทนาการเพื่อการเรียนรู้ โดยเอื้อต่อการเข้าร่วมของเด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไป

6) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการกีฬา ควรจัดการส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) การส่งเสริมผู้นำด้านนันทนาการด้านการกีฬา บุคคลต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ด้านนันทนาการในการให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพด้านการกีฬา พร้อมกับการกระตุ้นสมรรถนะในการเล่นอย่างถูกต้อง (2) จัดการส่งเสริมให้ความรู้ด้านจิตวิทยาการกีฬา และพลศึกษาในการเสริมสร้างทัศนคติและแรงจูงใจในการเล่นที่ดี รู้แพ้ รู้ชนะ และการให้อภัย โดยมีน้ำใจนักกีฬา (3) พัฒนาแหล่งนันทนาการด้านการกีฬา เช่น สนามหรือพื้นที่ให้เอื้อต่อการนันทนาการกีฬาโดยทั้งภาครัฐและเอกชนในการร่วมกันส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน (4) นักกีฬาหรือผู้เล่นควรได้รับการพัฒนาทักษะด้านสังคม และความมีน้ำใจนักกีฬา (5) รมณรงค์และประชาสัมพันธ์โทษจากการเล่นการพนันทางการกีฬา (6) กระตุ้นและส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไปเพิ่มมากขึ้น

7) แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาวัฒนธรรม ซึ่งรัฐและเอกชนสามารถจัดการและดำเนินการดังนี้ (1) จัดการและบริหารทรัพยากรนันทนาการทั้งทางด้านบุคคล สถานที่ งบประมาณ ผู้บริการ และแหล่งสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเพียงพอต่อความต้องการของคนในสังคม โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาและการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมของท้องถิ่น (2) เสริมสร้างและปลูกฝังการนันทนาการในระบบการศึกษา และระบบความเชื่อและวัฒนธรรมในการเปิดรับกิจกรรมนันทนาการรูปแบบใหม่ตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างเท่าทันสื่อ พร้อมนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเล่นและการนันทนาการ ไม่หลงผิดหรือมัวเมาจนกลายเป็นอบายมุข อย่างกรณีปัญหาเด็กติดเกม (3) เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย ไม่มุ่งไปที่กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเนื่องจากคุณค่าและคุณลักษณะของการนันทนาการที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้จัดกิจกรรมนันทนาการควรจัดกิจกรรม

นันทนาการและแหล่งนันทนาการที่หลากหลายเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะและสร้างคุณค่า
ด้านต่างๆ ต่อบุคคล ขณะเดียวกันบุคคลควรมีทักษะที่เปิดกว้างต่อการนันทนาการ สามารถเข้า
ร่วมกิจกรรมได้อย่างหลากหลายตามความสนใจและความต้องการเฉพาะบุคคล (4) พัฒนาแนวคิด
ด้านการนันทนาการ โดยกระจายแนวคิดการพัฒนาในระดับนโยบายและแนวคิดการพัฒนาด้วย
กิจกรรมนันทนาการไปยังท้องถิ่นเพื่อการเปิดโลกทัศน์ของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญ
ของการนันทนาการ และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งนันทนาการเพื่อการกระจาย
รายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจภายในชุมชนและเพิ่ม
แหล่งนันทนาการที่ได้มาตรฐาน และเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง (5) เพิ่ม
อัตราเจ้าหน้าที่และพนักงานที่ความเชี่ยวชาญด้านการนันทนาการในการจัดกิจกรรมในหน่วยงาน
ของภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการ (6) นำนโยบายการพัฒนา
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาดำเนินการให้มีส่วนร่วม
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและยั่งยืนเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาความยั่งยืนของแหล่ง
ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม (7) พัฒนาแนวคิดด้านการมีส่วนร่วม
และจิตสาธารณะของคนในชาติให้เป็นปัจจัยพื้นฐานสร้างความเจริญแก่สังคมอย่างยั่งยืน
(8) กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคคลทั่วไปเล่นกีฬาและการออกกำลังกายในชีวิตประจำวันมากขึ้น เพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะทางกล้ามเนื้อ หัวใจ ปอดและหลอดเลือด อันเป็นการเสริมสร้างสุขภาพ
ทางด้านร่างกายที่ดีของคนในชาติ (9) พัฒนาและขยายพื้นที่แหล่งธรรมชาติเพื่อเอื้อต่อการ
นันทนาการตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยปลูกฝังทัศนคติและแนวคิดอนุรักษ์นิยมเพื่อ
ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการ
นันทนาการในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ภาพสะท้อนการนันทนาการในสังคมไทยจากวรรณกรรมเยาวชนหลังวิกฤติเศรษฐกิจ
โลกาภิวัตน์ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 ซึ่งให้เห็นถึงความกดดันทางสังคมหลังจากได้รับ
ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อม เงินตรามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ภายใต้อิทธิพลสังคมโลกาภิวัตน์ที่เน้นการ
บริโภค ชุมชนปรับตัวรับความทันสมัยด้วยการรับเอาวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี และวิถีชีวิต
แบบพึ่งพาเทคโนโลยี มุ่งการแสวงหาเงินตราเพื่อความสุข คนในสังคมมองเห็นว่า “วุฒิการศึกษา”

เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญของคน “เงินตรา” เป็นตัววัดคุณค่าของชีวิต ความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อนิติรัฐ นักการเมืองและผู้มีอิทธิพลคอร์ปชั่น ชาวบ้านตกเป็นเหยื่อทางสังคมในฐานะคนชายขอบในบริบททางการศึกษา บริบททางเศรษฐกิจและสังคม และในบริบททางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สังคมไทยยังไม่เท่าทันสื่อ และเทคโนโลยีที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว เป็นสาเหตุให้เกิดช่องว่างทางระดับชนชั้นในสังคม ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์ปชั่นต่าง ๆ นานา ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับรากหญ้า ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะเรื่องการนันทนาการอันเป็นปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต หลังวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 สังคมได้รับความกดดันจากปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อำนาจทุนนิยมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางชีวิตและสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยี สารสนเทศในการพัฒนาอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันเป็นผลจากกระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนทำให้คนในสังคมไม่สามารถตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

กิจกรรมนันทนาการในสังคมไทยมีลักษณะกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในสังคมให้ดำรงอยู่อย่างสงบ สันติ และเป็นสุขผ่านกระบวนการนันทนาการทางวัฒนธรรมในการขัดเกลาชีวิตและสังคมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาซึ่งชี้นำสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการนันทนาการ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดกรอบการพัฒนาโดยมุ่งพัฒนาคนเป็นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมภายใต้กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอันเป็นต้นแบบของการพัฒนาของสังคมไทย กิจกรรมนันทนาการในสังคมไทยจึงมักปรากฏกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี คติ ความเชื่อ และศาสนา ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของคนในสังคมให้ดำรงอยู่อย่างสงบ สันติ และเป็นสุขผ่านกระบวนการนันทนาการทางวัฒนธรรมในการขัดเกลาชีวิตและสังคมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาซึ่งชี้นำสังคม อาทิ กิจกรรมนันทนาการการละเล่น เกม กีฬา นันทนาการศึกษา นันทนาการท่องเที่ยว นันทนาการอาชีพ นันทนาการการร้องเพลง เต้นรำ นันทนาการคหกรรม นันทนาการงานอดิเรก นันทนาการพิเศษ และกิจกรรมนันทนาการชุมชน ฯลฯ ผ่านวรรกรรมเยาวชน 2 แนว คือ แนวเรื่องแบบสมจริงและแนวเรื่องแบบเหนือธรรมชาติ ซึ่งจากและบรรยากาศทั้งสังคมมีทั้งสังคมชนบทและสังคมเมือง การนันทนาการการส่วนใหญ่เป็นการนันทนาการพื้นฐานการดำรงชีวิต เช่น การเดินป่า ล่าสัตว์ การทอผ้า จักสาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานการดำรงชีวิต และวัฒนธรรม

แนวความคิดนี้นันทนาการเน้นการบูรณาการกิจกรรมอย่างหลากหลายเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจิตสาธารณะ และด้านอื่นๆ ผ่านกระบวนการนันทนาการในการพัฒนาทั้งทางกายและทางใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคน-คน และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาอาการซึมเศร้า ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

การดำรงชีวิตแบบเกษตรกรรมของสังคมชนบทได้รับผลกระทบมากขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากสังคมเป็นสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง ระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทต่อการผลิตการเกษตร เกษตรกรรู้จักการใช้เทคโนโลยี สารเคมีเข้ามาในกระบวนการเพิ่มผลผลิต แต่ยังคงขาดความรู้และการจัดการการผลิต ชาวบ้านยังคงดิ้นรนแสวงหาเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการลงทุนได้ การเปลี่ยนสินทรัพย์ให้มาเป็นทุน โดยการจำนำ กู้ยืม นายทุนนอกระบบสร้างระบบเงินทุนปล่อยสินเชื่อเพื่อสนองความปรารถนาของชาวบ้าน ที่มุ่งหวังอนาคตที่อกงามเบ่งบาน และผลิตผลอันคุ้มค่า ชาวบ้านทิ้งวิถีการเกษตรแบบดั้งเดิม ขยาย้ว คว้าหมดไป รับเอาเทคโนโลยีเครื่องยนต์ไถนาแบบเดินตาม ซึ่งเป็นเครื่องทุ่นแรงที่มีราคาสูงเมื่อเทียบกับราคาควายไถนา ขณะเดียวกันต้นทุนต่างๆ ก็เพิ่มขึ้น อาทิ น้ำมัน อะไหล่ยนต์ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา และที่สำคัญที่สุดคือ ค่าปุ๋ยแร่ธาตุอาหารที่จะต้องบำรุงให้แก่ต้นข้าว เพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อใช้ทดแทนมูลสัตว์ที่ได้จากวัว ควายที่เคยมี

ขณะที่ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ผกผันกับรายได้ที่ลดลงอันมีสาเหตุมาจากภัยต่างๆ เช่น ภัยแล้ง แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตร ภัยจากสารเคมี ยากำจัดศัตรูพืช ยากำจัดวัชพืช เป็นต้น ส่งผลต่อความปรารถนาและการปรับพฤติกรรมของคนในชุมชน เกิดความเครียด วิตกกังวลถึงชีวิตในอนาคต ชีวิตและนันทนาการจึงเป็นไปอย่างไม่สู้ดีนัก รอยยิ้มและเสียงหัวเราะที่เกิดขึ้นสำหรับชีวิตมักจะเกิดจากความปิติยินดีกับการสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง

เมื่อการเกษตรไม่ได้ผลตอบแทนที่ดี ชาวบ้านต้องอพยพย้ายถิ่นเข้ามาในเมืองใหญ่เพื่อขายแรงงาน กลุ่มแรงงานหลักคือกลุ่มวัยรุ่น เดินมุ่งหน้าเข้าสู่เมืองหลวง ทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ในชนบท

อย่างไรก็ตามวรรณกรรมเยาวชนได้ฉายภาพความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และการเอื้ออำนวยประโยชน์ของนันทนาการก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสังคม ซึ่งความสัมพันธ์ถ่ายทอดผ่านนันทนาการ เพื่อส่งสารต่อวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ที่สร้างคุณค่าแก่สังคม อาทิ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ สภาพสังคม จรรโลงสังคม

ผู้เขียนพยายามสังสารนั้นในวรรณกรรมเยาวชน โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้จากการความคิดและแสดงที่แสดงพันธกิจทางสังคมของนักเขียน

ความปรารถนานั้นนันทนาการของตัวละครในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ปี พ.ศ. 2540-2555 สะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของตัวละคร วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป ตัวละครต้องเผชิญกับวิกฤติรอบด้าน คนในชุมชนต้องหาทางออกเพื่อตอบรับกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วรรณกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2541 เป็นช่วงเวลาที่นันทนาการไม่ค่อยปรากฏมากนักเนื่องจากตัวละครอยู่ภายใต้ภาวะแรงกดดันทางสังคม นักเขียนเน้นการสะท้อนภาพชีวิตของคนในชนบท ที่ต้องต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และภัยคุกคามจากธรรมชาติ ดังปรากฏใน เรื่อง แสงทองเหนือขอบฟ้า (2547) ที่ตัวละครต้องขายที่ดินทำกินพร้อมกับอพยพเดินทางย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาแหล่งอาชีพ ประกอบกับหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต ท่ามกลางความแปลกใหม่ เปลี่ยนแปลงแปลกแยกทางสังคม คนจนต้องต่อสู้ดิ้นรนทำมาหากิน กู้เงินนอกระบบมาลงทุนในการเกษตร ชำร่วยโชคไม่เข้าข้างธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตเกษตรกรรม ผลผลิตตกต่ำ รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและที่สำคัญไม่สามารถส่งคืนหรือใช้หนี้ยืมทุนได้ หวังผลผลิตปีถัดมาแต่ก็ต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตเสียหายชาวบ้านพากันล้มเหล้าขาย แต่ พรบ.ป้องกันการผลิตเหล้าเถื่อน ส่งผลต่อวัฒนธรรมเดิมชาวบ้านล้มเหล้าหรือผลิตเหล้าดื่มเพื่อแลกเปลี่ยนใช้สอยตามประเพณี วิถีชีวิตตามบริบททางสังคม ทำให้ชาวบ้านต้องหลบซ่อนผลิตเหล้าขาย เพื่อความอยู่รอด

จากการศึกษานันทนาการที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2555 เห็นความเปลี่ยนแปลง แบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ

ช่วง ปี พ.ศ. 2540 – 2545 เป็นช่วงของนันทนาการเพื่อชีวิตหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เป็นนันทนาการอาชีพ หรือนันทนาการเพื่อการดำรงชีพท่ามกลางวิกฤติทางสังคม การนันทนาการเป็นไปอย่างเรียบง่าย แม้ผู้เขียนจะพยายามนำเสนองานบุญประเพณีเข้ามาเพื่อให้เห็นการมีส่วนร่วมและการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้าน แต่บรรยากาศก็ชวนให้อึดอัดจากความอึดอัด ขัดสน ทุกข์ท้อเศร้าเสียใจจากวิกฤติที่ถาโถมเข้ามาในชีวิต เด็กและเยาวชนต้องพลัดถิ่นพรากจากครอบครัวและที่สำคัญคือ การยุติการศึกษา เนื่องจากสถานภาพทางครอบครัวไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานได้ คนหนุ่มสาวซึ่งน่าจะอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนต้องหาเลี้ยงชีพเพื่อช่วยครอบครัว จึงเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ เป็นกรรมกรในโรงงาน

การนันทนาการงานประเพณี และงานรื่นเริงต่างๆ ร้อยโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว คนในชุมชน ทำให้ทุกคนปรารถนาที่จะกลับคืนภูมิลำเนาเดิมเทศกาลงานปีใหม่ เพื่อร่วม

เฉลิมฉลองกับครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าการนันทนาการสนองความปรารถนาของมนุษย์ตามหลักปรัชญานันทนาการ และทฤษฎีนันทนาการ คือ ปรับปรุงชีวิตกลับมาสดชื่นอีกครั้ง ฉากที่มี การนันทนาการวัฒนธรรมประเพณี แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่ชาวบ้านเข้าร่วมโดยความสมัครใจ และความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้า วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เคารพนับถือผ่านกระบวนการทาง วัฒนธรรม ประเพณี อาทิ งานบวช เพื่อทดแทนคุณบิดามารดา หรือผู้มีพระคุณ นับได้ว่าศาสนพิธี และ พิธีกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการชุมชน ครอบครัว

ช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2550 เป็นช่วงของนันทนาการเพื่อการสร้างคุณภาพชีวิต ด้วย วิถีทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากประเทศไทยประกาศการได้รับผลกระทบจาก วิกฤติเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแนวทางการพัฒนาที่ ยั่งยืนโดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต และนำไปปรับใช้ในวิถี ชีวิตและการนันทนาการ ส่งผลให้เกิดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสังคม โดยจัดตั้งเป็นชมรม และการ อบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเกษตร นักเขียนนำเสนอภาพชีวิตของครอบครัวที่พยายาม แก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ โดยการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพอเพียงในครอบครัวและชุมชน กิจกรรมเหล่านี้จึงดำเนิน ไปเพื่อส่งเสริมความมั่นคงและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชน อาทิ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมในยามว่างของกลุ่มเยาวชนที่มีการร่วมตัวกันเพื่อ แก้ปัญหาความยากจน โดยคนสังคมมุ่งเน้นการแก้ปัญหาและการพัฒนาท่ามกลางความ เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ที่มีการพัฒนาและขยายอำนาจครอบงำความเป็นมนุษย์ของ เยาวชนและคนในพื้นที่ห่างไกล ค่านิยมด้านการเกษตรเปลี่ยนไป ค่านิยมการศึกษาสูงเข้ามา ครอบงำ ทิศนะเกี่ยวกับการเรียนในระดับชั้นปริญญาจะสร้างงานสร้างคุณค่าให้กับเยาวชน เป็น แนวคิดของคนรุ่นใหม่ที่สวนกระแสกับการแก้ปัญหา ยิ่งรัฐบาลเปิดโอกาสให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน เพื่อกู้ยืมเงินมาลงทุน บ้างก็นำไปลงทุนตามกระแสตามความปรารถนา บ้างก็นำไปซื้อรถ มอเตอร์ไซค์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกไม่ได้ลงทุนตามวัตถุประสงค์ คนในสังคมมีความคิด สมัยใหม่นันทนาการจึงดำเนินไปหลากหลาย ต่างมุมมองทัศนคติ นันทนาการที่ปรากฏในช่วงนี้ จึง เป็นนันทนาการในช่วงฟื้นฟู และเป็นนันทนาการทางสังคมมีการรวมตัวกันของกลุ่มนักเรียน เกษตรกร เป็นนันทนาการสังสรรค์ พบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติ นันทนาการศึกษา นันทนาการเพื่อ อาชีพ

ช่วง ปี พ.ศ. 2550 – 2555 เป็นช่วงของนันทนาการเพื่อแก้ปัญหา และการสร้างคุณค่าแก่ จิตใจ การนันทนาการในช่วงนี้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในสังคมไทย เป็นนันทนาการในยุค ของความบันเทิงที่รับเอาวัฒนธรรมนันทนาการเพลง ดนตรี เข้ามาใช้สำหรับการนันทนาการ การ

พบปะสังสรรค์และงานรื่นเริง นันทนาการศึกษา นันทนาการอาชีพ นันทนาการกิจกรรม กลางแจ้งและนอกเมือง นันทนาการอาสาสมัคร นันทนาการวัฒนธรรม ประเพณี นันทนาการ เพลงและการขับร้อง และการนันทนาการบำบัด นักเขียนเสนอแนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่จะแสวงหาหรือสัมผัสความสุข ความสดชื่น พลังงานพิเศษที่ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตที่มีต่อกันใน ภาวะความกดดันทางสังคมโดยเฉพาะสังคมเมือง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยทั้งของชาวเมืองและชาวชนบท ที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองก็มีความปรารถนาที่จะหวนคืนสู่บ้านเกิดของตน ส่งผลให้ เห็นการเกิด นันทนาการธรรมชาติบำบัด สุนัขหรือสัตว์เลี้ยงบำบัด เป็นต้น

การบำบัดรักษาอาการป่วยทางจิตด้วยธรรมชาติ (Biorecreation) จึงเป็นอีกทางเลือกและ ทางออกในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในกระแสโลกาภิวัตน์ ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2550 -2555 ที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน นับว่าการใช้ธรรมชาติบำบัดจึงเป็นกระบวนการนันทนาการที่ทันสมัยและคงอยู่ใน วิถีชีวิตของคนไทย เหมาะแก่ยุคสมัย และเหมาะสมแก่ชีวิต ภูมิวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิสังคมของคน ไทย

นอกจากนั้นวรรณกรรมเยาวชนในช่วงนี้สะท้อนให้เห็นความปรารถนาการนันทนาการ มีมาก ขณะที่ความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือ กิจกรรม เวลาว่างที่เอื้อให้แก่การเข้าร่วมในกระบวนการทางนันทนาการดังที่ปรากฏหลายกรณี อาทิ การบุกป่าถางที่ดินทำกิน การตัดถนนใหม่ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การใช้สารเคมีใน การเกษตร ภัยพิบัติ และสารัตถะปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้นอกจากจะส่งผลกระทบต่อความ สมดุลทางธรรมชาติ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งแล้วแต่ก็ยังส่งผล กระทบต่อจิตใจของคนในพื้นที่ แหล่งอาหาร ความเป็นอยู่และรูปแบบของการนันทนาการด้วย เช่นกัน

กรณีแผ่นดินถล่มในวรรณกรรมเรื่อง แม่อุษา ของขวัญจากสายน้ำ (2550) เป็นตัวอย่างที่ แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงตลอดจนวิกฤติของนันทนาการที่สำคัญ ผ่านเรื่องราวการอนุรักษ์ ของนักอนุรักษ์รุ่นเยาว์ที่มีความปรารถนาจะอนุรักษ์สัตว์หายากที่พบในท้องถื่น จัดกิจกรรมใน เวลาว่าง มีกระบวนการทางการนันทนาการต่าง ๆ อาทิ การล่องเรือชมแม่น้ำ การส่งเสริม การเกษตรแบบปลอดสารพิษ การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืดในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดนันทนาการอาชีพ สร้างรายได้ให้คนใน ชุมชน โดยการได้รับงบประมาณ การส่งเสริมและการสนับสนุนการดำเนินการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ กลุ่มเด็กและเยาวชนพยายามที่จะพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์แมงกะพรุนน้ำจืด มีการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ การจัดค่ายพักแรม แรลลี่ ล่องเรือชมแม่น้ำ ส่งเสริมความรู้แก่

เกษตรกรชาวไร่ที่ทำไร่เหนื่อแม่น้ำ การร่วมมือกันแก้ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย แต่สุดท้ายต้องล้มเหลว ด้วยภัยพิบัติดินถล่มอันเกิดจากการลักลอบตัดไม้โดยผู้นำหมู่บ้าน สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล มีสมาชิกของกลุ่มอนุรักษ์รอดชีวิตเพียงคนเดียว เป็นสมาชิกที่เป็นคนนอกมาร่วมกิจกรรมระหว่างพักการเรียนเพื่อมารักษาด้วยธรรมชาติบำบัด สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามแก้ไขและส่งเสริมแหล่งทรัพยากรนันทนาการในสังคมไทยที่เผชิญปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หากคนในชุมชนหรือพื้นที่ไม่ตระหนักก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิต

ส่วนรูปแบบและเหตุผลของการจัดการนันทนาการที่ผู้เขียนนำเสนอในวรรณกรรมในเยาวชน นอกจากฉากและบรรยากาศแล้ว ยังเห็นได้จาก พฤติกรรมและพัฒนาการของตัวละคร ดังกรณี ของ *ขวัญสงฆ์* ในวรรณกรรมเรื่อง *ขวัญสงฆ์* (2551) ของชมัยกร แสงกระจ่าง นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างหลวงตากับ *ขวัญสงฆ์* และตา-ยาย ผู้เลี้ยงดูอุปถัมภ์ พลังแห่งความรักที่ทั้งสามมีต่อเด็กคนหนึ่งสามารถช่วยขัดเกลาและลดความก้าวร้าวจากการปรารถนาความรักที่เด็กแสดงออกมาผ่านพฤติกรรมด้านลบ อาทิ การขโมยของ การทำลายทรัพย์สินของชาวบ้านผู้มาทำบุญ การหนีออกจากวัดเพื่อเอาชนะหรือการแสดงออกด้วยการปกปิดปมด้อยของตน

นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนส่วนใหญ่นิยมใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครต่างวัย ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี นันทนาการ จริยธรรม โดยผ่านตัวละครจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง อาทิ แม่กับลูก กรณีนี้ผู้เขียนมักจะนำเสนอชีวิตของสตรีที่ต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูบุตรตามลำพังอันมาจากสาเหตุ พ่อไปทำงานต่างจังหวัด การหย่าร้าง การย้ายถิ่น หรือการนำเสนอผ่านตัวละครชายชราหญิงชราแก่ๆ ที่พยายามจะถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม ความรู้ เป็นสัญลักษณ์การส่งมอบวัฒนธรรมจริยธรรมผ่านคนสองวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

การสร้างตัวละครต่างวัย สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของระบบสังคมของคนไทยที่ยังคงเป็นระบบอุปถัมภ์ มีการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่-ผู้น้อยในสังคม ผู้เขียนนำเสนอให้เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างและนันทนาการของคนไทยผ่านวิถีชีวิต ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยอันมีระเบียบแบบแผนและการสร้างสรรค์รูปแบบโดยการบูรณาการกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย อาทิ กิจกรรมปลูกต้นไม้ ในเรื่อง *ด้วยปีกและถั่วพู* (2550) ที่ผู้เขียนได้นำเสนอรูปแบบและกระบวนการการสร้างลักษณะนิสัยของคนไทยในการอบรมสั่งสอนอย่างมีกระบวนการ ซึ่งตัวละคร (พ่อ) ได้ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ การอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี และเสริมสร้างการสร้างสรรคัจฉาของเด็กใน *โลกใบเล็กของหนูดี* (2550) และในเรื่อง *ด้วยปีกและถั่วพู* (2550) ด้วยการกระบวนการนันทนาการต่างๆ เช่น การปลูกถั่วพู การทำอาหาร การร่วมงาน ประเพณี การแต่งเพลง การฟังนิทาน ตลอดจนการนันทนาการอื่นๆ ถ่ายทอดกลมกลืนผสานกับ

การดำรงชีวิตในเวลาว่างของเด็ก เป็นการนันทนาการระหว่างคนสองวัย ซึ่งมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรม คุณธรรม และการนันทนาการอื่นๆ เพื่อจรรโลงสังคม อันสืบเนื่องมาจากคนในวัยทำงานหรือผู้ปกครองยังคงต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เข้าสู่ครอบครัว เพื่อตอบสนองต่อระบบทุนนิยมที่เข้ามามีบทบาทต่อคนในสังคม

กระบวนการนันทนาการยังสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีพฤติกรรมช่างสงสัยใคร่รู้ ช่างถาม อันเป็นพฤติกรรมที่กระตุ้นต่อการเรียนรู้ การนันทนาการเพื่อส่งเสริมความรู้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อสนองพฤติกรรมของตัวละคร แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติของวัยมีผลต่อการเรียนรู้ และการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติยังมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

ความปรารถนาที่มีความแตกต่างกันออกไปส่งผลต่อการตอบสนองการนันทนาการด้วย กระบวนการที่แตกต่างออกไป ซึ่งการนันทนาการ ณ พื้นที่ต่าง ๆ เหล่านี้สอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ เผ่าพันธุ์นั้น ๆ ตามภูมิชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม ตัวอย่าง ฮาดิ ชาวเลที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตอย่างชาวเล การนันทนาการของฮาดิจึงเป็นไปตามแบบของชาวเล กล่าวคือ การเดินป่า การออกเรือ ดำน้ำ ตกปลา แหวงปลา ตลอดจนการเข้าร่วมประเพณีของกลุ่มชน เพื่อความสนุกสนาน เพื่อความเป็นสิริมงคลตามความเชื่อความศรัทธา สะท้อนโลกทัศน์ของการให้ทางความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ผู้เขียนแสดงโลกทัศน์การนันทนาการของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ดี การนันทนาการของมนุษย์ก็ยังคงอยู่บนพื้นฐานของการดำรงชีวิตจนยากจะแยกออกจากกัน เพราะวัฒนธรรมของไทยเป็นวัฒนธรรมแห่งการสร้างสีสันของชีวิต สนุกสนานรื่นเริง ต่อเนื่องตลอดทั้งปี

การนันทนาการในสังคมในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ พ.ศ. 2540 นั้น นักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมได้นำเสนอให้เห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางชีวิตและสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ อันเป็นผลมาจากการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการพัฒนาอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แนวเรื่องในการเขียนวรรณกรรมเยาวชน มี 2 แนว คือ แนวเรื่องแบบสมจริงและแนวเรื่องแบบแฟนตาซี จากและบรรยากาศทั้งสังคม มีทั้งสังคมชนบทและสังคมเมือง การนันทนาการส่วนใหญ่เป็นการนันทนาการพื้นฐานการดำรงชีวิต เช่น การเดินป่าล่าสัตว์ การทอดผ้า จักสาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานการดำรงชีวิต และวัฒนธรรม ซึ่งนักเขียนมุ่งนำเสนอเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความดีงามทางสังคม กระตุ้นการมองเห็นคุณค่าและอัตลักษณ์ทางสังคม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหาทั้งภายใน

จิตใจและทางกาย ผ่านทัศนระของผู้เขียนตามภูมิทางสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอันเป็นต้นแบบของการพัฒนาของสังคมไทย

กิจกรรมนันทนาการในสังคมไทยจึงมักปรากฏกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในสังคมให้ดำรงอยู่อย่างสงบ สันติ และเป็นสุขผ่านกระบวนการนันทนาการทางวัฒนธรรมในการจัดเวลาชีวิตและสังคม ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอทางออกของสังคมจากภาวะความกดดันอันเกิดจากผลกระทบและปัญหาต่าง โดยนำกิจกรรมทางวัฒนธรรมในสังคมไทยเป็นเครื่องเตือนสติและชี้ให้เห็นความมั่งคั่งของสังคมผ่านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามของสังคม โดยใช้ความยิ่งใหญ่และความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมช่วยจัดเวลาภายในและกระตุ้นจิตใจให้กลับมาสดชื่นและพร้อมที่จะเผชิญหน้าท่ามกลางความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาซึ่งชี้นำสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการนันทนาการ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดกรอบการพัฒนาโดยมุ่งพัฒนาคนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการปรับแนวทางในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อาทิ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและนันทนาการ แผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น กิจกรรมการนันทนาการที่หลากหลายตามลักษณะทางสังคมและปรับเอากิจกรรมนันทนาการใหม่หรือกิจกรรมนอกวัฒนธรรมมาใช้ อาทิ กิจกรรมนันทนาการการเล่น เกม กีฬา นันทนาการศึกษา นันทนาการท่องเที่ยว นันทนาการอาชีพ นันทนาการการร้องเพลง เต้นรำ นันทนาการคหกรรม นันทนาการงานอดิเรก นันทนาการพิเศษ และกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ ฯลฯ ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนา

แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ส่งผลแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการส่งเสริมวินัยในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการค่ายพักแรม และการนันทนาการ ในงานเขียนเรื่อง มลลารี (2542) ได้นำเสนอสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดของภาครัฐ ตลอดจนการเอาโรคเอาเปรียบในการลักลอบตัดไม้เถื่อน ตลอดจนเจ้าหน้าที่รับสินบนจากนายทุน ซึ่งสะท้อนภาพความเสื่อมทรามของสังคมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และกระบวนการพัฒนาสังคม ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเร่งการพัฒนาและแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วนในขณะนั้น ซึ่งนักเขียนได้แสดงบทบาทและพันธกิจต่อสังคมผ่านวรรณกรรมเยาวชนอย่างน่าสนใจ โดยการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งใช้แหล่งธรรมชาติเป็นสถานที่นันทนาการท่องเที่ยว และนันทนาการค่ายพักแรม ตลอดจนเป็นแหล่งประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของชาวมลลารี

กิจกรรมค่ายพักแรมในบริบทสังคมไทย นอกจากในงานเขียนเรื่องมลาปริแล้ว ยังปรากฏแนวคิดเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมที่ได้รับอิทธิพลจากแนวพระราชดำริพระมหาธีรราชเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้งกองเสือป่า ส่งผลต่อการลูกเสือในประเทศไทยเป็นเวลาช้านานหลายทศวรรษ ซึ่งปรากฏเรื่องการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมลูกเสือในเรื่อง ลูกแม่น้ำโขง (2544) งานเขียนของเขมชาติ วิพากษ์เรื่องการเข้าค่ายลูกเสือในปัจจุบันที่เหมือนกับไปปิกนิกไว้อย่างน่าสนใจว่าเมื่อไปเข้าค่ายลูกเสือ เขาต้องเอาไก่ที่เลี้ยงไว้ไปเป็นอาหารในค่ายลูกเสือ แต่แล้วเขาเกิดสงสารไก่ขึ้นมา จึงคิดช่วยให้มันรอดและนำไปสู่เรื่องน่าปวดหัว

"การออกค่ายพักแรมลูกเสือได้ให้อะไรแก่เด็ก ๆ อย่างจริงจังบ้างไหม ลูกเสือที่ล้นเกล้า ล้นกระหม่อมรัชกาลที่ 6 ทรงวางรากฐานเอาไว้วันนั้นเป็นสิ่งที่ดีแน่นอน เป็นการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัย มีความอดทน กล้าหาญ เสียสละ แต่กาลเวลาล่วงเลยผ่านมา อุดมการณ์ของลูกเสือถูกละเลย เป้าหมายของการพักแรมก็เบี่ยงเบนไป เวลาออกค่ายพักแรม ครูเองกลับทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้นักเรียนเห็น เช่น ตั้งวงดื่มเหล้าและเล่นการพนัน แล้วก็สั่งให้เด็กเอาไก่เป็น ๆ มาเชือดทำกับแกงส้ม"

(เขมชาติ, 2544, หน้า 80)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ มีบทบาทต่อการพัฒนาทางด้านนันทนาการด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้วรรณกรรมเยาวชนซึ่งเป็นเครื่องมือการนันทนาการชนิดหนึ่งปรากฏแนวคิดเรื่องของการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบการพัฒนาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ส่งผลโดยตรงต่อนักเขียนวรรณกรรมเยาวชนซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพครู ทำให้วรรณกรรมเยาวชนส่วนใหญ่เสนอเรื่องของการสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมนันทนาการจึงมุ่งนำเสนอกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะหรือรูปแบบของกิจกรรมที่นำมาใช้ในการนำเสนอจึงเป็นกิจกรรมในแนวขนบ ตามจารีตประเพณี และกระบวนการเรียนรู้จากปราชญ์และผู้รู้ในท้องถิ่น ท่ามกลางบรรยากาศท้องถิ่นที่กรุ่นด้วยวัฒนธรรม วิถีชีวิต จารีต ประเพณี ส่งผลให้เกิดการนำเสนอแนวคิดการนันทนาการด้านศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรม คหกรรม เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายเรื่องการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพ ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ตามหลัก “บวร” ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมโดยสังคัม ต่างๆ มีบทบาทร่วมกัน

นอกจากนี้แผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังได้ส่งผลต่อแนวคิดเรื่องการจัดกิจกรรม บูรณาการท้องถิ่นนิยม โดยส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักและเรียนรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม นอกห้องเรียนตามหลักสูตรบูรณาการท้องถิ่นตามแนวทางการพัฒนา และเกิดกิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการขยายธุรกิจการท่องเที่ยว อันเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการขยายพื้นที่ด้านนันทนาการเชิงอนุรักษ์ และการนันทนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ท้องถิ่นมีบทบาทต่อการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง นำไปสู่การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยใช้เด็ก ๆ เป็นศูนย์กลางของการถ่ายทอด ความรู้ เธอก็จะเป็นคล้ายตั้งผักตบชวา ไม่ว่าน้ำจะขึ้นหรือลง ก็ยังคงลอยเด่นอยู่เหนือผืนน้ำ ตลอดไป” ซึ่งชี้ให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกระบวนการ การนันทนาการ การศึกษา และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ ในวรรณกรรมเยาวชนได้สะท้อนปัญหาการนันทนาการในสังคัมไทย ดังต่อไปนี้

- 1) การขาดแคลนพื้นที่และทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดบริการนันทนาการ ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการบริการ
- 2) คนในสังคัมยังขาดเวลาว่าง และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการบริการ นันทนาการในสังคัมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคน
- 3) การขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี และการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมนันทนาการที่ไม่เหมาะสม
- 4) คุณภาพของสื่อนันทนาการในสังคัมไม่เหมาะสมต่อการนันทนาการในสังคัม
- 5) ปัญหาการจัดการนันทนาการในสังคัมไทย ยังขาดแคลนบุคลากรคุณภาพ และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมนันทนาการในสังคัม

แนวคิดการนันทนาการในสังคัมไทยจึงน่าจะมีมิติของการบูรณาการกิจกรรมอย่าง หลากหลายเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจิต สาธารณะ และด้านอื่น ๆ ผ่านกระบวนการนันทนาการในการพัฒนาทั้งทางกายและทางใจ กระตุ้น

การมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคน-คน และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาอาการซึมเศร้า ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการนันทนาการในสังคมไทยที่ผู้เขียนได้เสนอในวรรณกรรมเยาวชน คือ ข้อจำกัดเรื่องเพศภาวะ และเพศวิถี ตลอดจนปัญหาทางกายภาพกับการมีส่วนร่วมการนันทนาการ พบว่าส่วนหนึ่งผู้เขียนมุ่งเสนอแนวคิดเรื่องการพัฒนาทักษะและความสามารถส่วนบุคคลในการแสดงออกผ่านกระบวนการนันทนาการ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเพศและลักษณะบกพร่องทางกาย

ด้วยประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ติดแนวเส้นศูนย์สูตรของโลกจึงมีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้น และประกอบกับเป็นประเทศที่มีลักษณะทางกายภาพ ที่แตกต่างกันตามภูมิภาค มีความหลากหลายทางด้านเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนต่าง ๆ ที่พยายามอพยพดินต่อสู้เพื่อแสวงหาดินแดนใหม่ก่อตั้งชุมชนตามแนวชายแดน และกระจายตัวในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ดังนั้นการนำเสนอตัวละครในงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชนในช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 จึงมีความหลากหลาย สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของคนในแผ่นดินไทย และความแตกต่างของสภาพการนันทนาการของคนในสังคมอย่างหลากหลาย แตกต่างกันไปอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาและการแก้ปัญหาตลอดจนการเรียนรู้เพื่อที่จะสนองความต้องการของพวกเขาเหล่านั้น ตามรูปแบบของประเพณีชีวิต หรือวัฒนธรรมของกลุ่มชน คนในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งพื้นที่ความเป็นอยู่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมดำรงชีวิต และการนันทนาการตามบริบททางสังคม

นักเขียนได้แสดงบทบาทต่อสังคมในการบันทึกเรื่องราวทางสังคม ทั้งของบุคคล ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของสังคมหลากหลายรูปแบบแฝงมิตินทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กผู้อ่านวรรณกรรมคุ้นชินกับสภาพชีวิตปกติในชุมชนของตนในชีวิตประจำวัน จัดเป็น Life word หรือโลกชีวิต อันหมายถึง ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ที่นักปรากฎนิยามถือว่าเป็นความจริงอันยิ่งใหญ่ น่าศึกษาเพื่อให้เข้าใจคนในสังคมนั้นได้จริง ซึ่งจะซึมซับความจริงของชีวิตที่ทุกคนไม่อาจดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สิ่ง que แสดงทัศนคติของคนในสังคมล้วนเป็นสิ่งที่คุณในหมู่บ้านต้องเผชิญอันเกิดจากทัศนคติที่มีต่อบุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม ทำให้เรียนรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงของชีวิตภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนต่อตนเองและสังคม โดยการนำแนวคิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มานำเสนอในงานเขียน เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นท่ามกลางสถานการณ์ปัญหาป่าไม้ของประเทศ

ไทย ส่งผลต่อแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการที่ปรากฏใน วรรณกรรมเยาวชนไทยอันเป็นผลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ในการผลักดันสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อมุ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่งผลต่อแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการศึกษา เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และการจัดนันทนาการในสังคม แนวคิดเรื่องของการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ และแง่มุมในการแก้ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม ภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งนักเขียนแสดงบทบาทต่อสังคม โดยมีพันธกิจในการกระตุ้น และส่งเสริมกิจกรรมการอ่านการเขียน

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนไทยมีการนำเสนอกิจกรรมนันทนาการตามสมมติฐานซึ่ง ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในข้างต้น พบว่า กิจกรรมนันทนาการในสังคมไทยเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย อาทิ นันทนาการเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ นันทนาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นันทนาการกลางแจ้ง นันทนาการบุคคลพิเศษ นันทนาการพิเศษ นันทนาการอาชีพ ฯลฯ ภายใต้ อิทธิพลของศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และมีการปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรมให้เข้ากับวาระ การส่งเสริมและพัฒนาต่าง ๆ ของสังคม ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนานันทนาการมีผลต่อการจัดรัฐสวัสดิการของคนในชาติในเรื่องของการบริการ นันทนาการอย่างทั่วถึง โดยนักเขียนมีพันธกิจต่อสังคมในด้านการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในชาติโดยการสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉากในงานวรรณกรรม อย่างสร้างสรรค์อันก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคม อารมณ์และปัญญาของผู้อ่านที่ได้ซึมซับจาก งานเขียน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนันทนาการที่สังเคราะห์ได้จากงานวิจัยนี้ มีดังนี้

- 1) รัฐและเอกชนควรจัดกิจกรรมนันทนาการและพัฒนาสถานที่นันทนาการอย่าง หลากหลายและกระตุ้นการเข้าร่วมการนันทนาการในสังคม
- 2) สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการเข้าถึง สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) นักเขียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและกระตุ้นการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในงาน วรรณกรรมเพิ่มขึ้น และเสนอกระบวนการนันทนาการสำหรับการพัฒนาด้านจิตใจ สังคม อารมณ์

และทางร่างกาย โดยนำแนวคิดเรื่องจิตวิทยาบุคลิกภาพและจิตวิทยาพัฒนาการในการแก้ไขปมเรื่อง เพื่อพัฒนาจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสังคม โดยการใช้ ตัวละครทุกช่วงวัยเพื่อให้เห็นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านตัวละคร และสังคม

4) จัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางด้าน ภาษาและวรรณกรรม วรรณคดีในด้านความสัมพันธ์ด้านภาษากับการนันทนาการในเชิงมิติสัมพันธ์

5) ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรฐานวิชาชีพนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพของนัก นันทนาการในสังคม

6) พัฒนาพื้นที่และออกแบบอาคารด้านสถาปัตยกรรมเพื่อเอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมนันทนาการประเภทต่างๆ เช่น การเลี้ยงสัตว์ การออกกำลังกาย สวนสาธารณะ พื้นที่ธรรมชาติ พื้นที่เพื่อการบันเทิงและการนันทนาการอื่น ๆ ให้เอื้อต่อการเข้าถึงการนันทนาการ

7) ส่งเสริมจิตสาธารณะและการมีส่วนร่วมของคนในสังคม เพื่อกระตุ้นการพัฒนาและ การส่งเสริมการนันทนาการชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1) รัฐและเอกชนควรจัดการส่งเสริมการศึกษาทางด้านนันทนาการด้านพัฒนาการ การนันทนาการในสังคมไทย พร้อมจัดให้มีการศึกษาวิจัยการนันทนาการด้านภาษาในแง่มุมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น อาทิ ลักษณะของการใช้ภาษาในการนันทนาการในสังคมไทย บทบาทของสื่อที่มีต่อ การนันทนาการด้านต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

2) ควรมีการศึกษาการนันทนาการกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีมิติด้านความสัมพันธ์ ระหว่างภาษาศาสตร์วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และวรรณกรรมแขนงต่าง ๆ เพื่อแนวทาง การส่งเสริมและพัฒนาการนันทนาการเชิงสังคมสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของคนในสังคม

3) ควรศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ด้านนันทนาการและการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในประเทศไทย ในด้านคุณประโยชน์และผลกระทบต่อสังคม

4) การนันทนาการอาชีพรูปแบบต่าง ๆ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ในสังคมมีประเด็นน่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ และการแก้ไขปัญหา

5) ศึกษาบทบาทของศาสนาและความเชื่อที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของคนไทย แนวคิด การนันทนาการอันเกี่ยวโยงกับความเชื่อและศาสนาที่ปรากฏในงานวรรณกรรมหรือ ศึกษาลักษณะ

ความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ที่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงด้าน
การนันทนาการ

6) ควรมีการศึกษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลต่อ
อัตลักษณ์ของตัวละครและการสร้าง โครงเรื่องในงานวรรณกรรมไทย

7) ศึกษาบทบาทของสถาบันครอบครัวและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมการนันทนาการ
ในสังคมไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี